

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 0 2 1 9 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK NA NARODNO MEŠANEM OBMOČJU V PREKMURJU

Izpitna pola 1

A) Bralno razumevanje

B) Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 30. avgust 2010 / 90 minut (30 + 60)

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov, dela A in dela B. Časa za reševanje je 90 minut. Priporočamo Vam, da za reševanje dela A porabite 30 minut, za reševanje dela B pa 60 minut.

Izpitna pola vsebuje 8 nalog v delu A in 21 nalog v delu B. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 70, od tega 20 v delu A in 50 v delu B. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak).

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Izhodiščno besedilo k Izpitni poli 1: Slovenske vasi v Porabju. Porabje, 6. oktobra 2005

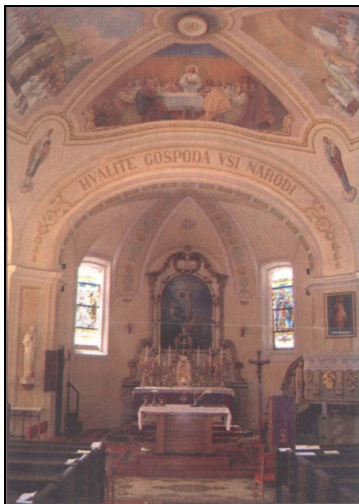
SLOVENSKE VASI V PORABJU

GORNJI SENIK

Največja slovenska vas se nahaja tik ob Tromeji v zelo lepem naravnem okolju. V listinah je prvič omenjena leta 1378.

Na mestu današnje cerkve je že v drugi polovici 14. stoletja stala kapelica, posvečena sv. Janezu Krstniku. Cerkev so večkrat dogradili in obnovili, poslikana je s freskami sv. Cirila in Metoda, ki je bil v 9. stoletju – v času Kocljeve kneževine – nadškof panonskih Slovanov.

Na Gornjem Seniku je župnikoval Jožef Košič, avtor prve pokrajinske monografije ter pisec več slovenskih knjig. Njegov nagrobni spomenik je na tamkajšnjem pokopališču, na cerkvenem zidu najdemo njegovo spominsko ploščo. Rastava v starem župnišču je postavljena v spomin slovenskim župnikom v porabskih župnijah.

V vasi že več kot 60 let poje mešani pevski zbor, ki nosi ime slovenskega znanstvenika Avgusta Pavla.

Označena turistična steza nas popelje na tromejo Avstrije, Madžarske in Slovenije. Tam je spomenik, ki stoji na najbolj zahodni točki Madžarske in ki je bil postavljen po koncu prve svetovne vojne, po podpisu mirovne pogodbe v Trianonu. Po glavni vaški cesti pridemo do mejnega prehoda Gornji Senik – Martinje.

DOLNJI SENIK

Slovenci, Nemci in Madžari že več stoletij živijo skupaj v naselju, ki je oddaljeno sedem kilometrov od Monoštra. Vas je skupaj z Gornjim Senikom (Zelnuk inferior et superior) prvič omenjena v listinah leta 1378. Reka Raba, ki izvira v Avstriji, priteče na madžarsko ozemlje pri Dolnjem Seniku. Znamenitost vasi je cerkev v klasicističnem slogu, ki so jo zgradili leta 1815. Poleg nje stojita kip Matere božje in spomenik padlim v 1. in 2. svetovni vojni. Nasproti cerkve je kip sv. Florjana.

SAKALOVCI

Okolica vasi je pravi raj za ljubitelje narave, kajti sakalovski gozd spada med zaščitena območja. Kot zanimivost naj omenimo, da so vas pred leti imeli za najzahodnejšo točko Madžarske. Gornji Senik namreč – kot res najbolj zahodni kraj Madžarske – zaradi mejnega pasu ni bil dostopen. Zato je Zveza ljubiteljev narave Madžarske določila »zahodno točko« pri sakalovski lovski koči. Leseni spomenik še danes stoji ob lovski koči.

VERICA – RITKAROVCI

Madžarskega naziva (Kétvölgy) naselja na začetku tega stoletja še ne bi našli na zemljevidih, kajti nastalo je z združitvijo dveh vasic (Verica, Ritkarovci), nakar so ga madžarsko poimenovali Kétvölgy (dve dolini). Dvojnost se je ohranila v slovenskem imenu vasi ter tudi v jeziku, kajti domačini govorijo dve inačici porabskega narečja, odvisno, v katerem delu vasi živijo.

Verica s svojimi raztresenimi domačijami vabi na prijeten sprehod. Med potjo lahko občudujete še ohranjene znamenitosti ljudske arhitekture, hiše, skednje, vodnjake, obcestna znamenja.

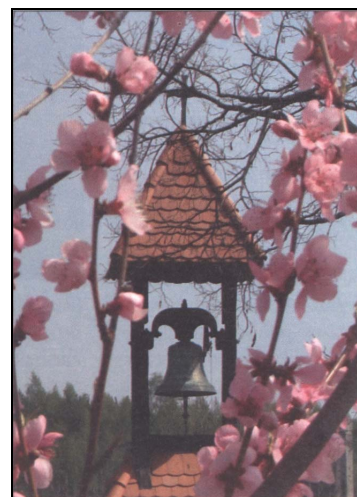
ŠTEVANOVCI

Vas, ki leži sedem kilometrov od Monoštra, je bila prvotno raztreseno naselje in večina hiš je še zdaj raztresena po slemenih in pobočjih hribov. V listinah je prvič omenjena leta 1350, njeni prebivalci so bili do sredine 19. stoletja podložniki cistercijanskega samostana v Monoštru. Vaška cerkev je bila zgrajena leta 1786, njen zavetnik je cistercijanski opat sv. Štefan Harding. Po njem je poimenovana tudi vas.

ANDOVCI

V najmanjši vasi slovenskega Porabja živi 58 ljudi. Poleg vasi je Črna mlaka – naravna dediščina, del narodnega parka Őrség. Območje tega prabarja je redkost v zgodovini razvoja flore na Madžarskem. Povezano je z zadnjo ledeno dobo ter hladnim podnebjem po njej. Na tem območju najdemo redke primerke živali in rastlin. Spomin tu živčih ljudi je ohranil več mističnih zgodb, legend o Črni mlaki.

»Na mestu jezera je stala nekoč vasica z lepo cerkvijo. Zgodilo se je, da je vaščanka zamudila mašo in tako vzkliknila od jeze: »Da bi cerkev potonila!« V tistem trenutku se je začela tresti zemlja in je cerkev z vasico vred utonila v vodi.« Starejši pravijo, da križ cerkvenega stolpa vsako sedmo leto ob polni luni pokuka iz mlake.

Prazna stran

A) Bralno razumevanje

Pozorno preberite priloženo besedilo in rešite naloge.

1. Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Predstavljeni kraji so del

- a) Republike Madžarske.
- b) Republike Slovenije.

(1 točka)

2. Najmanjša slovenska vas v Porabju so _____.

(1 točka)

3. Katere trditve ne ustrezajo vsebini priloženega besedila? (Obkrožite črko pred pravilnimi odgovori.)

- a) Sakalovce so pred leti imeli za najzahodnejšo točko države.
- b) V Gornjem Seniku deluje 60-članski mešani pevski zbor.
- c) V najmanjši vasi slovenskega Porabja je Črna mlaka.
- č) Števanovci so dobili ime po opatu.
- d) Reka Raba izvira v Dolnjem Seniku.
- e) Porabsko narečje nima samo ene različice.

(3 točke)

4. S črtami povežite besede v desnem stolpcu z ustreznimi kraji v levem stolpcu.

Gornji Senik	dve dolini
Dolnji Senik	ledena doba
Sakalovci	tromeja
Verica-Ritkarovci	klasicizem
Števanovci	
Andovci	

(2 točki)

5. Dopolnite poved, tako da bo v njej smiselno razloženo, zakaj je po legendi nastala Črna mlaka.

Cerkev je potonila potem, ko _____
_____, naj _____.

(2 točki J)

6. V dvostavčni povedi razložite, zakaj Gornji Senik pred leti ni bil dostopen obiskovalcem.

(2 točki J)

7. Ugotovite, ali so naslednje trditve pravilne.

- a) Sv. Ciril je bil v 9. stoletju nadškof panonskih Slovanov. DA / NE
- b) V porabskih vaseh ne živijo samo Slovenci. DA / NE
- c) Najstarejša omemba katere od porabskih vasi v listinah je iz 13. stoletja. DA / NE
- č) Andovci so znani po hladnem podnebju. DA / NE
- d) Jožef Košič je pisal knjige v slovenščini. DA / NE

(5 točk)

8. Mesto Monošter je okrajno središče, kar je posredno mogoče razbrati tudi iz priloženega besedila.
Navedite vsaj dva primera iz besedila, ki potrjujeta to trditev.

(4 točke J)

B) Razčlemba neumetnostnega besedila

Pozorno preberite priloženo besedilo in rešite naloge.

1. V vsaki vrstici izberite in podčrtajte eno rešitev.

Priloženo besedilo je
 enogovorno/dvogovorno,
 zasebno/javno,
 prikazovalno/vrednotenjsko,
 subjektivno/objektivno.

(2 točki)

2. Imenujte tri prvine zunanje oblikovanosti priloženega besedila.

(2 točki)

3. Na besede postavite ustrezna naglasna znamenja, potem pa v oglate oklepaje zapišite izgovor besed (naglasa v oklepajih ni treba ponovno zaznamovati).

Cerkev []
 steza []
 porabski []
 Avstrija []
 pisec []

(4 točke)

4. Naslednje besede razvrstite v ustrezne stolpce glede na to, kateri fonem je zapisan s črko e.
 starejši, freske, knez, konec, viden, sedmi

e	ɛ	ə

(2 točki)

5. Vsaki od naslednjih besed zamenjajte po en nezvočnik z njegovim zvonečnostnim parom in po en zvočnik z drugim zvočnikom ter zapišite novi besedi.

mlaka – _____ voda – _____

(2 točki)

6. Iz besedila izpišite stvarno lastno ime.

(1 točka)

7. Naslednjim besedam pripišite sopomenke.

flora – _____

mističen – _____

inačica – _____

(3 točke)

8. Obkrožite pravilen odgovor.

Pomen besede *listina*, ki se večkrat uporablja v priloženem besedilu, je:

- a) v posebni obliki sestavljen in potrjen zapis o dogodku pravne narave.
- b) zapis, ki kaj dokazuje, pojasnjuje sploh.

(2 točki)

9. Besedo *legenda* zapišite v dveh različnih povedih tako, da bosta razvidna slovarska pomena, ki sta drugačna od pomena te iste besede v članku o Andovcih.

a) _____

b) _____

(3 točke J)

10. V povedi razložite pomen besedne zveze *raztresene domačije* (geslo Verica-Ritkarovci, 1. poved 2. odstavka).

(3 točke J)

11. Med navedenimi imeni obkrožite množinske samostalnike.

Gornji Senik Sakalovci Verica Ritkarovci Števanovci Andovci

(2 točki)

12. Iz imen krajev tvorite vrstne pridevnike.

Gornji Senik – _____

Sakalovci – _____

Andovci – _____

(3 točke)

13. Glagolom iz levega stolpca pripišite vidski par. (Ne spreminjajte slovničnih lastnosti besed.)

je stala – _____

popelje – _____

priteče – _____

pokuka – _____

(2 točki)

14. Iz članka Gornji Senik izpišite glavne in vrstilne števnike, ki so zapisani s števki. Na črte zapišite vrsto števnik in pripišite zapis istih števnikov s črkami v osnovni slovarski obliki.

Števnik:

Vrsta števnik:

Zapis s črkami:

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

(4 točke)

15. Iz besedne zveze *Ciril in Metod* tvorite svojilni pridevnik in ga zapišite na črto, tako da dobite ustrezno besedno zvezo.

_____ cerkev

(2 točki)

16. Zapišite skladenjsko podstavo besede *prabarje*.

(1 točka)

17. S podčrtavo določite stavčne člene in njihove dele.

Označena turistična steza nas popelje na tromejo Avstrije, Madžarske in Slovenije.

(3 točke)

18. Desni prilastek v besedni zvezi zveza *ljubiteljev* pretvorite v levega in spremenjeno besedno zvezo zapišite na črto.

(1 točka)

19. Ali je raba vejic v povedi *Reka Raba, ki izvira v Avstriji, priteče na madžarsko ozemlje pri Dolnjem Seniku* pravilna?

DA NE

Svojo trditev utemeljite s simboli (S).

(3 točke)

20. V naslednjih povedih podčrtajte naveznik in obkrožite nanašalnico. Poimenujte tudi način navezovanja.

Vas, ki leži sedem kilometrov od Monoštra, je bila prvotno raztreseno naselje in večina hiš je še zdaj raztresena po slemenih in pobočjih hribov. V listinah je prvič omenjena leta 1350.

Način navezovanja: _____

(3 točke)

21. Utemeljite rabo narekovajev v članku o Sakalovcih.

(2 točki J)

Prazna stran